

Raadsvoorstel en -besluit

2023-0119746

Jacqueline van Dongen
Afdeling: Realisatie
29/09/23
grp 2024-2029

Gemeentelijk Rioleringsplan Zwijndrecht, planperiode 2024-2029

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor op grond van artikel 4.22 Wet Milieubeheer te besluiten:

1. het Gemeentelijk Rioleringsplan Zwijndrecht 2024-2029 vast te stellen, waarbij de rioolheffing in 2024 niet toeneemt en in de periode van 2025 tot 2029 alleen toeneemt met de verwachte inflatie.

De secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting

Inleiding

Voor het inzamelen en afvoeren van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater uit de woonomgeving zijn voorzieningen nodig. De aanleg en het beheer van deze voorzieningen is een gemeentelijke taak die wettelijk is vastgelegd en moet worden verankerd in een gemeentelijk rioleringsplan (GRP). In dit GRP dient de gemeente, voor een bepaalde planperiode vast te leggen op welke wijze zij invulling geeft aan de zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater en wat de financiële consequenties hiervan zijn.

De planperiode van het huidige GRP liep eind 2022 af. Begin 2022 hebben wij u geïnformeerd dat wij in 2023 nog met dit GRP werken en starten met het opstellen van een nieuw GRP voor de periode 2024 tot 2029. Het ontwerp van dit GRP 2024-2029 is als bijlage bijgevoegd.

Onderstaand leest u een korte samenvatting van de belangrijkste punten uit dit GRP.

Aanwezige voorzieningen

In Zwijndrecht ligt ruim 215 km vrijvervalriolering, 39 kilometer pers- en drukleiding, 37 kilometer drainage, 151 pompputten en kleine gemalen, 63 midden gemalen en 7 hoofdgemalen. De vervangingswaarde hiervan is bijna €345 miljoen.

Afvalwater/hemelwater

Om afvalwater en/of hemelwater te kunnen inzamelen en transporteren moet de riolering, de persleiding, de pompen, gemalen ed. voldoende groot, in goede staat en niet vervuild zijn. Uit inspecties blijkt dat de huidige staat van de voorzieningen over het algemeen goed is, maar continue aandacht en structureel onderhoud behoeven. Dit jaar hebben we het rioolsysteem hydraulisch getoetst. Hieruit is naar voren gekomen dat bij reguliere neerslag diverse locaties gevoelig zijn voor wateroverlast. In een aantal gevallen wordt dit veroorzaakt doordat een (relatief) klein stelsel veel neerslag moet verwerken. Gelet hierop moeten riolen en of gemalen worden gerepareerd, gerenoveerd of vervangen.

In dit GRP is opgenomen dat we de levensduur van de riolering zo lang mogelijk rekken door reparaties en/of renovaties. In dit GRP is er vanuit gegaan dat de vrijvervalriolering gemiddeld genomen na 60 jaar wordt vervangen. We gaan echter pas vervangen als het echt niet anders kan. Alvorens riolering wordt vervangen, vindt altijd afstemming plaats met andere projecten in de openbare ruimte (IBOR). Met behulp van beslisbomen maken we, samen met wegbeheer, de afweging tussen renoveren en vervangen, waarbij de integraliteit een afwegingsfactor is. De andere disciplines sluiten in hun onderhoudscycli aan bij deze grootschalige werkzaamheden. Door deze aansluiting en koppeling kan binnen het onderhavige plangebied niet alleen het riool vervangen worden maar kan op een effectieve en efficiënte wijze de gehele openbare ruimte van het plangebied gerevitaliseerd worden. Daarnaast biedt een samenwerking tussen de verschillende disciplines de mogelijkheid om rekening te houden bij de inrichting van de (nieuwe) openbare ruimte met eventuele wensen van de bewoners/gebruikers.

In de kadernota 2024, die u in juni van dit jaar heeft vastgesteld, heeft u jaarlijks 15 miljoen gereserveerd voor het investeringsprogramma (IP) infra/riolering, waarvan 7 miljoen voor de riolering.

In dit GRP zijn ten opzichte van het vigerende GRP de eisen op een aantal punten aangescherpt. Deze eisen zijn aangescherpt op basis van ontwikkelingen, beleidskeuzes en onderzoeken die de afgelopen periode hebben plaats gevonden. Zo wordt bij het vervangen van het riool duurzaamheid meegewogen in de materiaalkeuze en wordt bij het verwerken van hemelwater en het inrichten van de openbare ruimte rekening gehouden met de klimaatverandering.

Grondwater

In de Waterwet is geregeld dat de gemeente een inspanningsverplichting heeft voor het grondwater in openbaar gebied. Om hier invulling aan te geven leggen we bij geplande rioolwerkzaamheden binnen de bebouwde kom een drainagesysteem of een drainage-infiltratiesysteem aan. De keuze hiervoor

wordt bepaald via een beslisboom. Zonder drainerende middelen is de grondwaterstand in Zwijndrecht hoog. Particulieren zijn op eigen terrein verantwoordelijk om grondwaterproblemen te voorkomen en op te lossen. Om het voor de particulier mogelijk te maken deze verantwoording te nemen, is in het ontwerp GRP opgenomen dat de gemeente zoveel mogelijk informatie over het grondwater met de particulier deelt en overtollig grondwater in ontvangst neemt indien het probleem structureel is en dit de doelmatigste oplossing is. Hiervoor is in het ontwerp GRP een beslisboom opgenomen.

Oppervlaktewater

Het oppervlaktewater in Zwijndrecht speelt een belangrijke rol in het verwerken van hemelwater, met name berging en transport. Overtollig hemelwater kan via het oppervlaktewater uit de bebouwde omgeving worden afgevoerd. Voor de functie van het oppervlaktewater in het verwerken van hemelwater is het belangrijk dat de oppervlaktewateren voldoende capaciteit en doorstroming hebben en behouden. Hiervoor worden watergangen regelmatig gebaggerd.

Het beleid en beheer van het oppervlaktewater wordt/staat beschreven in het Waterbeleids- en beheerplan, dat in 2024 aan u wordt aangeboden.

Klimaatverandering

Riolering die wordt aangelegd bij nieuwbouw en vervangingsprojecten wordt ontworpen om een (hevige) bui die éénmaal in de twee jaar voorkomt te verwerken en moet de komende 50-60 jaar haar werk doen. De rekenmethodiek die hiervoor wordt gebruikt, is aangepast aan de toekomstige neerslagverwachtingen van het KNMI. Daarnaast streven we ernaar dat in gebieden met niet onderheide woningen bij een bui van 30mm/h geen water afkomstig van de openbare ruimte in de panden mag treden en in de overige gebieden dit niet mag plaatsvinden bij een bui van 47mm/h. Voor nieuwe gebieden conformeren we ons aan het Convenant Klimaatadaptief Bouwen. Hiermee proberen we zoveel mogelijk schade en overlast te voorkomen. Er zullen echter altijd regenbuien vallen waartegen we geen maatregelen kunnen treffen.

Inwoners en bedrijven

Wij kunnen als gemeente veel regelen en sturen in het functioneren van de riolering, maar kunnen niet alles zelf uitvoeren. Onze inwoners en bedrijven hebben ook een belangrijke invloed op het functioneren. Wij willen dat onze inwoners helpen bij het goed laten functioneren van de riolering. In dit GRP spreken we dan ook een aantal verwachtingen uit, zoals het niet doorspoelen van doekjes, verfstrengen of vet door het riool, het zorgvuldig aanleggen en onderhouden van rioolaansluitingen en het, binnen marges, accepteren van hinder/overlast bij water-op-straat.

Eerdere besluitvorming

- 2017-14594 Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022, raadsbesluit van 21 november 2017.
- 2020-16051 Nota waardering en afschrijving, raadsbesluit van 26 mei 2020.
- 2020-16231 Omgevingsvisie, raadsbesluit van 8 december 2020.
- 2021-0068394 Programma Duurzaamheid, raadsbesluit van 29 juni 2021.
- 2022-0009119 Brief aan de raad, waarin wordt aangegeven dat in 2023 nog wordt gewerkt met het GRP 2018-2022.

Beoogd effect

1. Duurzame inzameling en transport/verwerking van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater.
2. Duurzaam beheer van het gemeentelijke rioolstelsel.
3. Een betrouwbare partner voor de burgers en bedrijven in de gemeente.

Argumenten

1.1 Met het Gemeentelijk Rioleringsplan wordt een duurzame inzameling en transport/verwerking van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater bewerkstelligd en een duurzaam beheer van het

gemeentelijk rioolstelsel.

Riolering draagt namelijk bij aan de volksgezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving en beschermt de bodem, het grond- en oppervlaktewater. De aanleg en beheer van riolering zorgt dat verontreinigd afvalwater uit de directe leefomgeving wordt verwijderd en voorkomt de directe ongezuiverde lozing van afvalwater op bodem- of oppervlaktewater. Daarnaast zorgt riolering voor de ontwatering van de bebouwde omgeving door naast het afvalwater van huishoudens en bedrijven ook het overtollige regenwater van daken, pleinen, wegen e.d. en het overtollige grondwater in te zamelen en af te voeren.

1.2 Voor het realiseren van de doelstellingen die in het ontwerp GRP zijn opgenomen, is in 2024 geen stijging van het heffingstarief noodzakelijk en vanaf 2025 tot 2029 alleen een stijging van het heffingstarief met de verwachte inflatie.

Uitgangspunt is dat met de rioolheffing een kostendekkend niveau wordt bereikt en de voorziening riolering niet negatief wordt. Zie financiën.

Kantttekeningen

Zonder een jaarlijkse tariefsverhoging (exclusief de verwachte inflatie) tot 2029 en een jaarlijkse tariefsverhoging van 2,8% (exclusief de verwachte inflatie) vanaf 2029 tot 2039 wordt in 2039 geen kostendekkend tarief bereikt, waardoor de voorziening riolering negatief wordt. Hetgeen wettelijk niet is toegestaan.

Extern draagvlak

Bij het opstellen van dit GRP is het Waterschap Hollandse Delta betrokken geweest.

Duurzaamheid

De maatregelen die in dit GRP zijn opgenomen, dragen bij aan de duurzaamheidsambities die zijn vastgelegd in het Programma Duurzaamheid. Dit programma kent 3 pijlers, circulair, energie en klimaatadaptief.

Circulair en energie

In dit GRP wordt ingezet op het duurzaam vervangen en beheren van de riolering. Zo wordt riolering waar mogelijk gerenoveerd in plaats van vervangen, wat graafwerk, transport en grondstoffen scheelt. Daarnaast is bij de materiaalkeuze van de riolering onder andere de hoeveelheid aan energie die nodig is voor de productie en het hergebruik van de buis na verwijdering bepalend. Voor de planperiode is opgenomen dat onderzocht wordt of pompsystemen kunnen worden vervangen door systemen met minder elektrotechniek en lagere energiekosten. Met het waterschap zal gezamenlijk worden onderzocht hoe we het energieverbruik van de gemalen en rwzi kunnen verminderen door regenwater van de vuilwaterriolering af te koppelen, de instroom van oppervlaktewater/grondwater en vervuiling van de pompen met vet tegen te gaan. Bij de aankoop van energie wordt ingezet op duurzame energie.

Klimaatadaptief

Om water op straat na forse regenbuien te beperken dimensioneren we de riolering in nieuwbouwgebieden en bij vervanging zo dat 30mm aan neerslag via de riolering kan worden afgevoerd. Aanvullend hierop worden klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte genomen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de "Hemelwaterkansenkaart" die in 2019 is ontwikkeld en per buurt laat zien welke kansen er zijn om slim/duurzaam met regenwater om te gaan.

Voor het realiseren van klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte is in dit GRP gedurende de planperiode jaarlijks €200.000 en na de planperiode jaarlijks 10% van de vervangingskosten opgenomen.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

N.v.t.

Communicatie/publicatie/participatie

Na vaststelling van dit GRP zal dit plan tezamen met het raadsbesluit worden toegezonden aan het Waterschap Hollandse Delta, Provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat. Tevens zal na vaststelling in één of meerdere dag- of weekbladen die in de gemeente worden verspreid, bekend worden gemaakt hoe burgers kennis kunnen nemen van de inhoud van dit GRP. Tot slot zullen het GRP en het raadsbesluit digitaal bekend gemaakt worden op www.officielebekendmakingen.nl.

Personeel/organisatie/SCD

In het GRP is een doorrekening gemaakt van de formatie om onze taken voor de komende jaren uit te voeren. Hierbij is rekening gehouden met het uitbesteden van een groot deel van de werkzaamheden. Eind 2022 is de formatie voor de binnendienst met 1 fte uitgebreid. Desondanks wordt nog een tekort van 1 fte berekend. Dat tekort openbaart zich vooral bij de rol van beleidsmedewerker en gegevensbeheerder. Tijdens deze planperiode wordt de formatie geëvalueerd en onderzocht of we nog voldoende toekomstbestendig zijn georganiseerd.

Financiën

Kostendekking – rioolheffing

De rioolheffing is een gesloten systeem. Geld dat wordt binnen gehaald aan rioolheffing mag alleen gebruikt worden voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken voor grondwater, hemelwater en afvalwater. Wanneer in enig jaar de kosten voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken lager zijn dan de opbrengsten aan rioolheffing wordt het overschot in de voorziening riolering gestort en als de kosten hoger zijn dan de opbrengst wordt het tekort uit de voorziening riolering gehaald. De voorziening riolering mag niet negatief worden.

Uiteraard hebben de keuzes die in het ontwerp GRP zijn gemaakt voor de vervanging, beheer en onderhoud van het rioolsysteem, consequenties voor de kostendekking en dus voor de hoogte van de rioolheffing voor de komende jaren. Vooral de noodzakelijke vervangingsinvesteringen brengen forse financiële consequenties met zich mee.

Situatie/probleemstelling

Om over de gehele beschouwde periode 2024 tot en met 2084 kostendekkend te zijn, zou de rioolheffing per 1 januari 2024 €382,- per heffingseenheid moeten bedragen. De rioolheffing bedraagt in 2023 echter €321,96 hetgeen lager is dan de benodigde rioolheffing van €382,-. In het ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan 2024-2029 is gerekend met het prijspeil van april 2023. Een stijging naar het kostendekkende niveau is echter niet direct vanaf het jaar 2024 nodig. Er is geld in de voorziening dat de komende vijf jaren kan worden ingezet.

Indien de rioolheffing in 2024 niet wordt verhoogd, in 2025 tot 2029 alleen wordt verhoogd met de verwachte inflatie en vanaf 2029 wordt verhoogd 2,8% (exclusief de verwachte inflatie) wordt naar verwachting op basis van de huidige inzichten in 2039 een kostendekkend tarief bereikt waarbij de voorziening riolering niet negatief wordt. Na 2046 kan de rioolheffing weer dalen omdat het kostenniveau dan weer daalt. Dit is het beeld van de tariefs- en kostenontwikkeling van dit moment. In het volgende GRP dat in 2028 wordt opgesteld kan dit beeld worden bijgesteld op basis van de gegevens van dat moment.

Ondanks dat de hoge vervangingsinvesteringen en maatregelen die nodig zijn om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan is slechts een beperkte stijging van de benodigde rioolheffing noodzakelijk.

Dit wordt veroorzaakt door de volgende redenen:

- De lage rente voor de kapitaallasten op de investeringen die gedaan zijn in de afgelopen jaren.

- De financiële afschrijvingstermijn van de riolering is in het jaar 2020 verlengd van 40 jaar naar 50 jaar (zie nota waardering en afschrijving) en sluit hierdoor beter aan op de gemiddelde levensduur van de riolering in de gemeente Zwijndrecht.
- Werkzaamheden zijn uitgesteld ten opzichte van de planning in het GRP 2018-2022.
- Maatregelen in het oppervlaktewater, om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan, worden uitgewerkt in het Waterbeleids- en beheerplan, dat in 2024 aan u wordt aangeboden.